

BARKAMOL AVLOD TARBIYASI – MILLIY YUKSALISH GAROVI

Zokirov Farxod Baxovadin o'g'li

Farg'ona davlat universiteti harbiy ta'lim fakulteti 2-bosqich 22.124-guruh kursanti

Annotatsiya: *Ushbu maqolada hozirgi kunda o'sib kelayotgan yosh avlodni bolaligidan ma'naviyatli qilib tarbiyalash dolzarb masalalaridan biridir. Ushbu maqolada o'qituvchi shaxsining qanday ilg'or texnologiyalardan foydalanishi, o'quvchilarni kitobga oshno qilishi haqida shuningdek barkamol avlodni ma'naviy yetuk qilib tarbiyalash haqida keng yoritilgan.*

Kalit so'zlar: *barkamol avlod, ma'naviyat, qadriyat, tarbiya, axloqiy sifatlar, tafakkur, ma'rifat, bilim, komil inson, muloqot.*

KIRISH

Mustaqillikka erishilgandan so'ng Birinchi Prezidentimiz Islom Karimov rahnamoligida mamlakatimizda barcha sohalarni qamrab olgan holda keng islohotlar amalga oshirildi hamda bu ishlar hozirgi davrda yangi bosqich va keng ko'lamda yanada izchil davom ettirilmoqda. U hoh davlat boshqaruv tuzilmasi bo'lsin, hoh sog'liqni saqlash, sport, ta'lim – qo'yingki, barcha jabhalarda ijobiy natijasini bermoqda.

Ta'kidlash joiz, bugungi globallashuv davrida, dunyoda mafkuraviy kurash avj olgan sharoitda doimo ogoh, sezgir va ma'naviy uyg'oq bo'lib yashashimiz, eng katta boyligimiz bo'lmish yurtimizdagi millatlararo ahillik, o'zaro mehr-oqibat hamda hamjihatlik muhitini ko'z qorachig'idek asrash va mustahkamlash yo'lida olib borilayotgan ishlarimizning ma'nomazmunini tushunib etishimiz lozim.

O'sib kelayotgan yosh avlodni vatanparvarlik va millatparvarlik ruhida tarbiyalash dolzarb vazifadir. Bu esa oilada va o'quv dargohlarida ta'lim hamda tarbiyaga e'tiborni kuchaytirishni taqozo etadi. Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev tomonidan mazkur soha yechimiga qaratilgan qator qonun hujjatlari imzolanib, farmon, qaror va farmoyishlar qabul qilinmoqda. Bular yurtimizda ma'nan etuk, dunyoqarashi teran, mustaqil fikrlovchi, e'tiqodi mustahkam, siyosiy-ma'naviy saviyasi hozirgi davr talablariga to'la javob beradigan barkamol avlodni kamol toptirishga xizmat qilmoqda.

Inson mohiyati moddiy va ma'naviyatning tutashuvida namoyon bo'ladi. Har bir shaxs, har bir ijtimoiy guruh yoki toifa, har bir elat, millat va mintaqa xalqlari o'z tabiati bilan yaratilgan. Zero, ma'naviyat va uni anglash masalalariga oqilona, konkret sharoitni hisobga olib yondashish – komil insonni tarbiyalashning yangi yo'llarini ochishda muhim ahamiyatga ega. Bedil aytganidek, me'mor dastlabki g'ishtni to'g'ri qo'ymasa, binoning boshi yulduzlarga etsa ham, u qiyshiq bo'lib qolaveradi. Shunday ekan, jamiyatda inson o'rni uning moddiy boyliklari bilan emas, balki yuksak ma'naviy qiyofasi bilan belgilanadi. Binobarin, ma'naviyat – ajdodlarni avlodlarga, tarihnii bugunga, bugunni kelajakka bog'lovchi ko'pri. U otabobolarimizdan meros jamiki noyob fazilatlar, qadriyatlar va an'analarning majmui, qolaversa, ular to'plagan tarixiy-ijtimoiy tajriba va barcha qarashlarni o'zida mujassam etadi. "O'zbekiston yoshlar ittifoqi, – deb ta'kidladi davlatimiz rahbari Shavkat Mirziyoyev "Kamolot" Yo'IIH IV qurultoyidagi nutqida, – jahon madaniyati rivojiga beqiyos hissa qo'shgan buyuk ajdodlarimiz merosiga hurmat, unga

munosib bo'lish tuyg'usini shakllantirish, bu bebaho boylukni chuqur o'rganish va keng targ'ib etishga qaratilgan mazmundor, ta'sirchan loyihalarni amalga oshirishda tashabbus ko'rsatishi nur ustiga nur bo'lur edi".

Darhaqiqat, jahonga mashhur ajdodlarimiz – buyuk davlat arboblari, sarkarda Amir Temur, Bobur Mirzo, Mirzo Ulug'bek, Jaloliddin Manguberdi nafaqat mardlik, adolatparvarlik, insonparvarlik, ilm-fan bobida o'mak bo'lganlar, balki o'z askarlari, bo'lajak el-yurt himoyachilari tarbiyasiga ham alohida e'tibor qaratganlar. Horazmiy, Beruniy, Abu Ali ibn Sino, Forobiy, Alisher Navoiy, Furqat singari bashariyat sivilizasiyasi va uning porloq kelajagiga beqiyos, katta hissa qo'shgan buyuk mutafakkir ajdodlarimiz hamda din ilmida olamga dong taratgan Imom Buhoriy, Bahouddin Naqshband, Yassaviy kabi ulamolarimiz yoshlarga ma'naviy va jismoniy kamolot bo'yicha saboq berganlar. Yaqin o'tmishimizda yashab o'tgan mutafakkir ma'rifatchilardan Abdulla Qodiriy, Abdulla Avloniy, Abdurauf Fitrat, Cho'lpon, Mahmud Behbudiy, Usmon Nosir va boshqa ko'pgina buyuk adiblarimizning asarlari yoshlar hayoti va tarbiyasi bilan chambarchas bog'liqdir. Ammo, sobiq sho'rolar davrida ulug' ajdodlarimizning bebaho madaniy-ma'naviy merosi halqimiz, yoshlarimiz ongiga o'zgacha talqin bilan taqdim etildi. Mustaqillik tufayli va O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoevning odilona siyosati asosida millatimiz genofondini shakllantirish va barkamol avlodni tarbiyalash vositasi bo'lmish jismoniy tarbiya va sport tobora milliy istiqloq mafkurasining "strategik quroli"ga aylanib bormoqda. Yaqinda, 2017 yil 10 avgustda davlatimiz rahbari tomonidan qabul qilingan "Nufuzli xalqaro sport musobaqalarida yuksak natijalarga erishgan O'zbekiston sportchilarini jamoat va sport ishlariga keng jalb etish hamda sportchilarni va ularning trenerlarini rag'batlantirish to'g'risida"gi qarori yurtimizda barkamol avlodning ma'nan va jismonan kamol topishiga xizmat qilmoqda. Ma'lumki, ma'naviy-madaniy, ruhiy-axloqiy hislatlar va insoniy qadriyatlar avvalambor, bolalikdan shakllana boshlaydi. Bolalar erta go'daklikdan boshlab otaonalari, bobo-buvilari va boshqa oila a'zolarining yurish-turishlari, odob-ahloqlari, muomala munosabatlari, oilaviy urf-odatlar, rasm-rusumlar, udum va an'analariga qarab, ibrat olishga harakat qiladilar. Barkamol avlod ma'naviyatini shakllantiruvchi yagona manba esa tarbiyadir.

Ma'rifat va bilimni shakllantiruvchi manba – ta'lim, saboqdir. Binobarin "ta'lim va tarbiya" emas, aksincha, "tarbiya va ta'lim" deb aytilish maqsadga muvofiqdir.

Insonni barkamol etib tarbiya-lashda badiiy asarlarning o'rni katta. Shuning uchun ham Prezidentimiz, ta'kidlaganidek, axborot-kommunikasiya sohasidagi oxirgi yutuqlarni o'zlashtirish bilan birga, yoshlarning kitob o'qishga bo'lgan qiziqishini oshirishga, ularni kitob bilan do'st bo'lishga, aholining kitobxonlik saviyasini yanada oshirishga alohida e'tibor qaratish lozim bo'ladi. Buning uchun, avvalo, milliy adabiyotimiz va jahon adabiyotining eng sara namunalarini ijtimoiy tarmoqlarga joylashtirish va ularni keng targ'ib qilishga alohida e'tibor berishimiz muhim ahamiyat kasb etadi.

Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyevning 2017-yil 12-yanvardagi "Kitob mahsulotlarini chop etish va tarqatish tizimini rivojlantirish, kitob mutolaasi va kitobxonlik madaniyatini oshirish hamda targ'ibot qilish bo'yicha komissiya tuzish to'g'risida"gi farmoyishi kitobxonlik madaniyatining jamiyat ma'naviy hayotidagi o'rni va rolini yana bir yangi bosqichga ko'tardi. Bugun ba'zi yoshlarimizning "ommaviy madaniyat" ta'sirida ma'naviy dunyoqarashi tobora tubanlashib borayotir. Ho'sh, unga qarshi kurashda qanday chora-tadbirlarni ko'rish

lozim, degan savol tug'iladi. Buning yechimini topish uchun, fikrimizcha, ta'lim-tarbiya tizimiga ta'sir ko'rsatuvchi omillarni hisobga olish kerak. Ular orasida bizningcha eng muhim ahamiyat kasb etadiganlari qatoriga quyidagilar kiradi:

□ mafkuraviy ishlarni mustaqillikni mustahkamlash, mamlakatimizni har tomonlama yuksaltirib, yorug' va erkin hayot sari olg'a yurishga yo'naltirish;

□ yurt tinchligi, Vatan ravnaqi va xalq farovonligi kabi yuksak tushunchalar bilan birga milliy g'oyamizning uzviy tarkibiy qismlarini tashkil qiladigan komil inson, ijtimoiy hamkorlik, millatlararo totuvlik, dinlararo bag'rikenglik, ijtimoiy-siyosiy barqarorlik kabi tamoyillarning ma'no-mohiyatini ma'naviy-ma'rifiy, ta'lim-tarbiya ishlarining markaziga qo'yish, ularni yangi bosqichga ko'tarish;

□ yoshlarni ona -Vatanga muhabbat, boy tariximizga, ota-bobolarimizning muqaddas diniga sadoqat ruhida tarbiyalash uchun, avvalo ularning qalbi va ongida mafkuraviy immunitetni shakllantirish;

□ ma'naviy olamida bo'shliq vujudga kelmasligi uchun ularning qalbi va ongida sog'lom hayot tarzi, milliy va umuminsoniy qadriyatlar uyg'unligiga hurmatehtirom tuyg'usini bolalik paytidan boshlab shakllantirish;

□ yurtdoshlarimiz, ayniqsa yosh avlod ongida murakkab va tahlikali hayot haqida, uning shafqatsiz o'yinlari to'g'risida har taraflama va haqiqiy tasavvurlarni shakllantirish kabilardir.

Xalqimiz, birinchi galda, yoshlarni erkin inson bo'lib yashashiga qarshi qaratilgan, ruhiy dunyosini izdan chiqarish maqsadini ko'zlaydigan mafkuraviyg'oyaviy hurujlardan himoya qilish bugungi kunning dolzarb vazifasidir.

Ma'lumki, kelajagi buyuk davlat barpo etish avlodlarga ozod va obod Vatanni meros qoldirish borasidagi olijanob ishlar taqdiri, oxir-oqibatda, yoshlarning ilm-fan yutuqlari va zamonaviy kasblarni nechog'lik mukammal egallashiga bog'liq. Binobarin, barkamol avlodni tarbiyalash O'zbekistonda yangi jamiyat barpo etishning eng muhim shartidir.

Shuning uchun bugun yurtimizdata'lim sohasi tubdan isloh qilinmoqda. Bu islohotlar Kadrlar tayyorlash milliy dasturi asosida amalga oshirilmog'da. Bungao'xshash dasturjahondagi birorbirmamlakatdayo'q. Shuning uchun ham unga butun dunyoda qiziqish katta. Milliy dasturning to'liq amalga oshinishi yigit va qizlarning kasbiy, iqtisodiy va ma'naviy jihatdan tezroq mustaqil bo'lib, hayotdan o'z o'rnini topishiga imkon yaratadi.

Madaniy qadriyatlar - zamonaviy ilm-fan va taraqqiyot yutuqlari bilan boyitib borish asosiy vazifamizdir. Buning uchun av-valo o'zligimizni yanada chuqurroq anglashimiz, milliy istiqloq g'oyasi tush-uncha va tamoy illarini xalqmizning, ayniqsa, yoshlarning qalbiga singdi-rish talab etiladi.

Milliy istiqloq g'oyasi yurtdoshlarimizni ma'naviy qadriyatlarni to'g'ri baholay bilishga da'vat etadi. Buning uchun milliy qadriyatlarga, jumladan, madaniy merosga ilmiy asosda to'g'ri yondashishning asosiy tamoyillaridan kelib chiqadigan mezonlarga amal qilish nazarda tutiladi. Bu mezonlar insonparvarlik, vatanparvarlik, xalqchilik vataraqqiyparvarlikdan iborat. Milliy istiqloq g'oyasi yurtdoshlarimizni ma'naviy qadriyatlarni to'g'ri baholay bilishga da'vat etadi. Buning uchun milliy qadriyatlarga, jumladan, madaniy merosga ilmiy asosda to'g'ri yondashishning asosiy tamoyillaridan kelib chiqadigan mezonlarga amal qilish nazarda tutiladi. Bu mezonlar insonparvarlik, vatanparvarlik, xalqchilik vataraqqiyparvarlikdan iborat bo'lib, ularning har birida milliylik va umuminsoniylik tamoyillari mujassamlashgan. Bu mezonlarga,

shuningdek, tarixiylik ham xos. Ular jamiyat oldida turgan yangi vazifalardan kelib chiqilgan holda boyib, takomillashib boradi. Milliy qadriyatlarga baho berilar ekan, ularning milliy g'oyaga nechog'iq mos ekani nazarda tutiladi.

Mamlakatimiz istiqbolini, u bilan bog'liq tarixiy sana va voqea-hodisalarning mohiyatini chuqur anglash va qadrlash, har tomonlama munosib nishonlash ijtimoiy-siyosiy, ma'naviy hayotimizda alohida o'rin tutadi. Shu sababdan mahalla yoshlarini sportga, bilim va zakovatga qiziqishini orttirish, ularni bo'sh vaqtlarini mazmunli va maroqli o'tkazish, yosh avlodni Vatan tuyg'usi bilan o'sishi muhim ahamiyat kasb etadi.

Har bir jamiyatning, unda yashaydigan insonlarning taqdiri va kelajagi albatta davlatlarning yetakchi kuchlari hisoblanmish yoshlar tarbiyasi bilan chambarchas bog'liqdir. Yurtimizda yoshlarning intellektual va ijodiy salohiyatini mustahkamlash, ularning mamlakatimizda amalga oshirilayotgan islohotlarga daxldorligini oshirish borasida ulkan ishlar olib borilmoqda. Zero, zamonaviy bilim va ko'nikmalarga ega, mamlakatning munosib kelajagi uchun javobgarlikni o'z zimmasiga ola biladigan barkamol, maqsadga intiluvchan va serg'ayrat yoshlarni tarbiyalash bugunning eng muhim vazifalaridan biridir.

Ma'lumki, Prezidentimiz ijtimoiy, ma'naviy-ma'rifiy sohalaridagi ishlarni yangi tizim asosida yo'lga qo'yish bo'yicha 5 ta muhim tashabbusni ilgari surib, yoshlarga e'tiborni kuchaytirish, yosh avlodni madaniyat, san'at, jismoniy tarbiya va sportga keng jalb etish, ularda axborot texnologiyalaridan to'g'ri foydalanish ko'nikmasini shakllantirish, yoshlar o'rtasida kitobxonlikni targ'ib qilish, xotin-

Ta'lim-tarbiya haqida so'z ketganda, Abdulla Avloniyning "Tarbiya biz uchun yo hayot – yo mamot, yo najot – yo halokat, yo saodat – yo falokat masalasidir", degan chuqur ma'noli fikri yodimizga tushaveradi. Buyuk ma'rifatparvar bobomizning bu so'zlari asrimiz boshida millatimiz uchun qanchalar muhim bo'lgan bo'lsa, hozirgi vaqtda ham shunchalik, balki undan ham ko'proq dolzarb ahamiyatga ega. Ma'lumki, tarbiya o'z mohiyat-e'tibori bilan milliy, umuminsoniy va gumanistik mazmunga egadir. Har bir jamiyat o'z oldiga yetuk, har tomonlama kamol topgan, o'zida butun ijobiy, oliyanob fazilatlarini birlashtirgan avlodni tarbiyalashni orzu qiladi. Tarbiyasi og'ir, ma'naviyati qashshoq yoki ma'naviyatdan mahrum bo'lgan odamdan biror ezgulik kutish mumkin emas. Chunki u yaxshilik va ezgulik haqida umuman o'ylamaydi. Atrofga va hatto ota-onasi, qarindosh-urug'lari taqdiriga ham befarq, loqayd holda yashaydi. Tarbiyali, ma'naviyatli inson bugungi kun va kelajak haqida fikr yuritadi, shuningdek, kelgusi hayot va turmushning ravnaqi uchun o'z hissasini qo'shishga intiladi. Zotan, bugun xalqimizning "Milliy tiklanishdan – milliy yuksalish sari" buyuk maqsadiga erishuvida ma'naviyati yuksak, barkamol insonlar zarur. Mazkur masala o'ta dolzarb bo'lganligidan barcha zamonlar donishlari yoshlar tarbiyasi haqida bosh qotirib kelishgan. Masalan, buyuk yunon olimi Aristotelning "Vatan taqdirini yoshlar tarbiyasi hal qiladi", degan so'zlari bor. Zardushtiylik uch asosiy axloqiy qoidaga tayanadi: "Ezgu fikr, ezgu so'z, ezgu amal". Shu uchallasiga rioya qilgan odam kamolotga yetgan hisoblangan. Imom Buxoriy bu xususda yana-da yorqinroq so'z aytgan: "Bolaning tabiati rivojlanishga moyil bo'ladi, uni qanday g'oyalar bilan to'ldirish ota-ona va ustozga bog'liq".

Forobiyning ta'lim-tarbiya yo'llari, usullari, vositalari haqidagi qarashlari ham qimmatlidir. U "Insonda go'zal fazilatlar ikki yo'l – ta'lim va tarbiya yo'li bilan hosil qilinadi. Ta'lim faqat

so‘z va o‘rgatish bilangina bo‘ladi. Tarbiya esa, amaliy ish, tajriba bilan, ya‘ni shu xalq, shu millatning amaliy malakalaridan iborat bo‘lgan ish-harakat, kasb-hunarga berilgan bo‘lishi, o‘rganishidir”, deya ta’kidlaydi. Olim, o‘z navbatida, ta’limda barcha fanlarning nazariy asoslari o‘rganilsa, tarbiyada ma’naviy-axloqiy qoidalar, odob me‘yorlari o‘rganiladi, kasb-hunarga oid malakalar hosil qilinadi, deb uqtiradi. Shuning uchun ushbu g‘oyalardan jamiyatning tarbiyaviy-ta’lim salohiyatini mustahkamlashda, ma’naviy-axloqiy muhitni yaxshilashda foydalansa, maqsadga muvofiq bo‘ladi.

Navoiy inson qadr-qimmatini uning mol-mulki, zeb-ziynati, mansabi yoki ijtimoiy kelib chiqishi bilan emas, balki uning ma’naviy qiyofasi, axloqiy sifatleri, undan elga qanchalik naf tegishi bilan belgilanishini ko‘p marta takrorlagan. Shoir she’rlaridan birida:

Tut bargichalik qimmatining yo‘qmi?

Ipak qurtichalik himmating yo‘qmi?

– deya insonni o‘ylashga, o‘ylaganda ham o‘z hayotidan kelib chiqib xulosa qilishga chorlaydi. Shu ikki satrda insonning dunyoga kelishidan tortib, bu yorug‘ olamda yashashning tub mohiyat ochib berilgan.

Shoirning quyidagi so‘zlari ham tahsinga sazovor: “Kishilarning so‘z bilan naf yetkazish qo‘lidan kelmasa, loqal ko‘nglidagi andishi yaxshi bo‘lishi kerak. Ko‘ngli odamlarning xursandligidan xursand bo‘lishi lozim. Kimning xalq g‘amidani g‘ami bo‘lmasa, haqiqiy odam bo‘lsang, uni odam dema”. Bu fikrlarning tub negizida tarbiya yotganligini anglab olish qiyin emas. Zero, Prezidentimiz ta’kidlab o‘tganlaridek, “Ma’rifatparvar bobomiz Abdulla Avloniyning asriy qadriyatlarimiz asosida yaratgan “Turkiy “Guliston” yoxud axloq” asari sharqona tarbiyaning noyob qo‘llanmasi sifatida bugungi kunda ham o‘zining qadri va ahamiyatini yo‘qotgan emas. Biz “Tarbiya” fanining nazariy asoslarini ishlab chiqishda mana shunday bebaho asarlardan samarali foydalanishimiz zarur”. Demak, anglashiladiki, biz “Tarbiya” fanini yaratishda uzoq-yaqin o‘tmishimizda yashab o‘tgan ulug‘ zotlar merosidan, qolaversa, umuminsoniy qadriyatlardan unumli foydalanishimiz kerak bo‘ladi. Ana shular asosida yaratilgan yangi fan farzandlarimiz tarbiyasida muhim ahamiyat kasb etishi, shubhasiz. Barkamol avlodni tarbiyalash orqali esa oldimizga qo‘ygan ulkan maqsadga erishamiz – mamlakatimizda uchinchi Uyg‘onish ko‘z ochadi.

Barkamol avlod – Vatanning baxti.

Ulug‘ davlatlarning, ulug‘ kashfiyotlarning ijodkori komil insondir. Komillikka esa inson tarbiya orqali erishadi.

Xalqimiz qadim-qadimdan tarbiyaga, ilmu hunarga alohida e’tibor berib keladi. Ota-onalik va farzandlik rutbalari hamisha aziz deb belgilangan. Ota-ona farzand uchun bir umrlik ibrat va bir umrlik muallimdir. Shuning uchun ham xalqimiz yosh avlod tarbiyasi va taqdiriga masul zotlar – tarbiyachilar, muallimlar, tibbiyot xodimlarini goyat qadrlaydi. Ular farzandlarimiz ruhiga ona xalqimizga xos asl fazilatlarini, soglom turmush va soglom fikrlash tarzini singdiradilar. Bunday kop qirrali tarbiya millatimiz irsiyatiga xos yuksak xususiyatlarning yuzaga chiqishi uchun asosiy omildir. Azaldan, oglini uylantirayotgan yoki qizini chiqarayotgan ota-ona quda-qudagayining etti pushtini sorab-surishtiradi. Amir Temur hazratlari ogillari, nabiralari va yaqinlarini uylantirmoq tashvishida kelin izlamoqqa shaxsan o‘zi e’tibor berganini va ayni shu yumushni davlat ishlari bilan teng korganini etirof etadi. Bu katta hayotiy falsafaning, barqaror

ahloqiy etiqodning, donolikning belgisidir. Ta`lim va tarbiya soliqni saqlash tizimi ana shunday hayotiy falsafa negizida rivojlanishi ayni muddaodir. Har bir xalq, har bir avlodning barkamollik darajasi pirovard natijada shu xalq istiqbolini, taraqqiyotini va taqdirini hal etadi.

Ma`naviy va jismoniy barkamol avlodni tarbiyalash – faqat milliy ehtiyojgina emas, balki umumdavlat ahamiyatiga molik masala – kopmillatli Vatanimizda tugilib osgan, tomir yoygan barcha qardosh xalqlar uchun birday ezgu murod-maqsaddir. Bu nuqtada milliy va umuminsoniy qadryatlar, boy manaviy merosimizning eng yaxshi ananalari hamda shakllanib kelayotgan yangi udunlar birlashadi, tarbiyaning qudratli omiliga aylanadi. Xalqimiz irsiyatini boyitish, manaviy va jismoniy soglom avlodni tarbiyalash jarayonida oila, davlat va jamiyatning mushtarak muddaosi bolmish komil inson shaxsi – XXI asr odami shakllanadi. Ishonchimiz komilki, Vatanning baxti bolmish barkamol avlod ilm, tarbiya, mehnat orqali shakllanadi. Ozbekistonning buyuk kelajagi ilm, tarbiya, mehnat orqali royobga chiqadi.

Albatta, mustaqillik yillarida barkamol avlodni tarbiyalab voyaga etkazish yolida tengsiz ezgu ishlar amalga oshirildi. Komil inson – soglom odam mezonidir, fazilatidir. Fazilat esa, Aristotel iborasi bilan aytsak, ayni paytda ham kamchilikning, ham haddan tashqarilikning ziddidir. Yani kamolot mujassamidir. Soglom odam tushunchasi ham tarixiy bolib, oz davrining sifat belgilarini aks ettiradi. Soglom odam qanchalik qayguga botgan yoki sevinchidan olamga sigmay turgan bolsa ham, dunyoni togri idrok eta biladi, yonginasida ochilib turgan gulni kora oladi, uning tanasiga oraglan zarpechakni yulib tashlashga fahmi yetadi. Demak, haq gapni aytishga, haq ishni qilishga qodir hisoblanadi. Binobarin tugma axloqiy asoslar bilan mustahkamlangan aqlu zakovatning – intellektning, odamiy va demokratik mafkuraning, teran insoniy va haqqoniy dunyoqarashning maqomi bilinib turadi. Bugun biz ozimizni buyuk Sohibqiron avlodlari deb gururlanar ekanmiz, bobomiz meros qoldirgan saboqlarga amal qilib uzoq yillik asoratdan keyin mustaqillik yoliga chiqqan davlatimizni saqlash va uning ravnaqi uchun mashaqqat chekish har birimizning farzandlik burchimizdir. Bobomiz vasiyat qilganlaridek, millatning dardlariga darmon bolmoq vazifamizdir.

Hazrat Sohibqironidan meros qolgan saboqlardan biri soglom nasl va komil inson bilan bogliq ogitlardir. Zero, bobokalonimizning ozi tarixchilardan biri takidlaganidek, “Yoshligidayoq aqlining tiniqligi va jasurligi bilan ajralib turardi.” Aqliy tiniqlik va jasurlik – soglomlik mezoni emasmi?!

Oila qurish inson hayotidagi eng masuliyatli ish. Amir Temurning bu sohadagi siyosati tadbirlarini Klavixo quyidagicha izhlaydi: “Temur atrofidagi yolgiz kishilarni ozi bosh bolib uylantirib qoyar va ularning turmushi izga tushib ketishi uchun sharoit hozirlar edi. Nikoh, oila masalalariga bosh qoshish masuliyatini his etib, oz aqlu farosati, didiga ishongan holda Amir Temur bu nozik ishga aralashardi.”

Yurtimizda qadim-qadimdan oilalar serfarzand bolishgan. Shu sababli Amir Temur hazratlari Chigatoyliklarni soliq tolashdan ozod qilgan va chorvalarini istagan yerlarida boqishga ruxsat bergan. Dehqonlarga yer bergan va uch yilgacha soliqdan ozod qilishga farmon bergan.

Amir Temur oz davrining marifatli kishisi, otmishning manaviy saboqlaridan yaxshi xabardor inson sifatida soglomlik faqat jismoniy kuch-quvvat emas, balki olijanob insoniy fazilatlar uygunligiga erishmoq ekanligini ham yaxshi anglagan. Muhammad Taragay oz farzandini mardlik va farosatlik, qattiq qollik va mehr-oqibat ruhida voyaga etkazdi. Agar Amir

Temur buyuk saltanatga asos solgan bolsa, bu sharafta mana shu yuksak tarbiya oqibatida erishgan.

Sohibqiron farzandlarida uch xislar mujassam bolishni istardi. Eng avvalo, insonparvarlik, song mushohadalik va nihoyat, oqibatlik – bosiqlik. Insonparvar odamgina saxiy bolishi mumkin. Mushohazali, bosiq odamgina jangu jadalda xatoga yol qoymaslikka, ulkan saltanatni boshqarishga qodir. Kimki jasur bolsa-yu, insonparvar bolmasa, jismonan baquvvat bolsa-yu mushohadalik bolmasa, dono bolsa-yu bosiqlik qilmasa, unday odam komil inson bololmaydi, unday odam boshqalarni ham, oziniyam halok etadi. Kimki raqibi bilan olishgandayam insonparvarlikni unutmasa, u albatta yengadi. “Siyosatda maslahat, mulohazakorlik, oylab ish qilish qilich kuchudan on karra foydaliroqdir”, deb takidlaydi ulug Sohibqiron.

“Mening farzandlarim tantiq bolmasliklari kerak! – derdi Amir Temur. – Tantiqlik irodasiklikni poydo qilgay. Farzanlarimni erkalaydigan yer kurash maydoni bolsin. Argumoq ila qilich ularning jonajon dosti, mardlik ularga ustoz bolsin.”

Sohibqiron “qatilylik, sabr-chidamlilik, sogligu sergaklik, ehtiyotkorlik va shijoat” sohibi bo‘lgan inson har qanday mashaqqatli ishni amalga oshirishga qodir, deb takidlaydi.

Xulosa qilib aytganda, barkamol avlodni tarbiyalashda – insonning ma’lum darajadagi jismoniy, aqliy, axloqiy va ruhiy balog‘ati va dunyoqarashini ifodalovchi tushunchalarga ega bo‘lmog‘i kerak. Shu nuqtayi nazardan, yoshlarni vatanparvarlik, milliy iftixor ruhida tarbiyalash, yurtimizda milliy madaniyatni yana-da rivojlantirish yo‘lida barchamiz birdek mas’ul bo‘lishimiz lozim.

Davlatimiz rahbari aytganlaridek "Bugun men yoshlar uchun nima ish qildim? Ertaga farzandlarimiz manfaati uchun yana nima ish qilishim kerak?" degan savollarga javob beradigan, shunday e’tiqod bilan yashaydigan vaqt keldi. Shavkat Mirziyoyev”.

Zero, Ma’naviy barkamol yoshlar – kelajagimiz poydevori.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. "Barkamol avlod orzusi" kitobi. I. Karimov.
2. Barkamol avlod- Elektron kutubxona- Respublika bolalar kutubxonasi
3. <https://xs.uz/post/tarbiya-orqali-mamlakatimizda-uchinchi-uyg'onish-ko'z-ochadi-XS.UZ>
4. Barkamol avlod-ZiyoNET